

Op de bres voor brede erfgoedzorg in onze stad

Ambitienota 2024
Voor een sterk Ninoofs erfgoedbeleid

Vlaanderen
verbeelding werkt

Erfgoed als integraal deel van de maatschappij

In het vooruitzicht van de nakende gemeenteraadsverkiezingen laat de Erfgoedraad Ninove van zich horen. De lokale adviesraad voor erfgoedbeleid wil erfgoedzorg in Ninove nog sterker op de beleidsagenda zetten.

Erfgoed situeert zich heden niet meer op een eiland maar bevindt zich te midden van de maatschappij, erfgoed maakt er integraal deel van uit. De klassieke definitie is duidelijk: erfgoed is datgene wat wij geërfd hebben van onze voorouders. Erfgoed houdt tegelijk een spiegel voor waarin wij dat verleden waarnemen maar toont evenzeer een aantal paden en richtingwijzers naar de toekomst. Net omwille van die verbinding met de toekomst is een krachtige en breed gedragen visie op erfgoedzorg belangrijk. Er is ruim behoefte aan een beleidsvisie als onderdeel van een sociaal-cultureel welzijnsbeleid dat getuigt van geloof in de waarde van erfgoed. De Erfgoedraad rekent op een stadsbestuur en stedelijke diensten die geloven in de kracht van holistische, participatieve en dynamische samenwerking met talrijke partners als onderwijs, woonzorgcentra, dorpsgemeenschappen, verenigingen, verzamelaars, ambachtslieden en handelaars.

Niet al het waardevol onroerend klein historisch erfgoed is beschermd op basis van erfgoeddecreten. Toch kan dit belang hebben vanwege zijn archeologische, plantkundige, historische, volkskundige, architecturale, artistieke en/of socio-culturele waarde. We willen graag dat hiervoor in Ninove meer aandacht is.

Hedendaagse erfgoedzorg is niet meer exclusief gericht op 'instandhouding' alleen. Erfgoedzorg staat meer dan ooit ten dienste van de mensen, is meer dan ooit verweven met de maatschappij. Gedegen erfgoedbeleid is integraal en is gericht op de maatschappelijke thema's zoals duurzaamheid en klimaat, welzijn, onderwijs en vrijetijdsbeleid, innovatie en digitalisering, ... Het verdient dus de nodige investeringen.

Dergelijke brede erfgoedbenadering biedt talrijke kansen, uitdagingen en de verantwoordelijkheid om een erfgoedbeleid uit te bouwen.

Een structurele opbouw en aanpak op vlak van inventarisatie, behoud, beheer, ontsluiting en samenwerking is een hele opdracht. De lokale adviesraad voor Erfgoedbeleid heeft sinds 2006 constructief meege werkt aan bevordering van dergelijk integraal erfgoedbeleid. Dat engagement is geworteld in de collectieve verantwoordelijkheid, in de zorg voor zowel het onroerend, roerend, levend en immaterieel erfgoed als voor het dynamisch erfgoed van de stad. In februari 2019 heeft de Erfgoedraad haar eerste ambitienota voorgesteld aan het toenmalig nieuw stadsbestuur.

Uit onze interne evaluatie blijkt dat tijdens deze legislatuur een aantal doelstellingen aandacht hebben gekregen via realisatie van acties op vlak van samenwerking, de oprichting van de historische kring, de toetreding tot de Intergemeentelijke Onroerend ErfgoedDienst (IOED), de groeiende aandacht voor toegankelijkheid van het archief, de geleidelijke uitbouw van een historisch archief via de verhuis van de erfgoedbibliotheek, de systematiek met betrekking tot adviesvragen voor bouwdoSSIERS, de aandacht voor inrichting van het openbaar plein voor de westgevel van de abdijkerk, de goedkeuring van het restauratiedossier voor de huisjes op het kerkplein, de betrokkenheid op actualisatie en/of inventarisatie van straatbeeldbepalende gebouwen, de opmaak van een beeldkwaliteitsplan voor de Stationsstraat en directe omgeving, de organisatie van de jaarlijkse Erfgoeddag en de reizende tentoonstelling in Ninoofse WZC, de samenwerking met Erfgoedcel Denderland, de steun voor de tweejaarlijkse onroerend erfgoedprijs, ...

Lang niet alle doelstellingen zijn gerealiseerd, echter op basis van bovengenoemde positieve ervaringen besliste de Erfgoedraad om een nieuwe ambitienota op te maken.

In het vooruitzicht van de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2024 werden ter gelegenheid van Erfgoeddag 2024 de bezoekers uitgenodigd om hun erfgoedstem uit te brengen.

Erfgoedstembrief 21 april 2024
Erfgoedraad Ninove kiest voor een sterk Ninoofs erfgoedbeleid!

Beste bezoeker, jij wil hieraan toch meewerken...?
Welk erfgoedaspect moet volgens jou in onze stad hoger op de politieke agenda komen?
(geef gerust meerdere stemmen!)

Onroerend Erfgoed	Roerend Erfgoed	Immaterieel Erfgoed	Levend Erfgoed	Dynamisch Erfgoed
1 Archeologische sites	1 Boeken en manuscripten	1 Ambachten	1 Beken, grachten en valleien	1 Aanwerving Erfgoedconsulent
2 Beschermd monumenten	2 Historische kaarten	2 Agrarisch erfgoed: tradities in de landbouw	2 Bos	2 Archief
3 Dorps- en stadsgesichten	3 Industriële restanten	3 Bijnamen	3 Bluurwegen	3 Erfgoedbibliotheek
4 Dorpskerken	4 Kunstwerken in stadsgebouwen	4 Dialecten	4 Erven met aandacht voor streeklagere planten, diersoorten en gebruiken	4 Erkenning onroerend Erfgoedgemeente
5 Industrieel Erfgoed	5 Legaten	5 Kamavai	5 Holle wegen	5 Erfgoedzorg meer zichtbaar maken
6 Kapellen	6 Omzetting van oude gemeentelijke documenten uit handschriften	6 Migratie	6 Kleine landschapselementen	6 Erfgoed als toeristische troef
7 Kloosters	7 Orlogs	7 Mondelingen gelugingsvereniging	7 Stadspark	7 Erfgoed en digitalisering
8 Landschappen	8 Religieus erfgoed in kerken en kapellen	8 Soorten: kaatsen, boogschieten, voetballen, ...	8 Solitaire bomen	8 Erfgoedhuis
9 Pastoerijen	9 Stadsbeiaard	9 Streekrechten, „groenten en fruit“	9 Streekeigen bomen en planten	9 Erfgoed en demerite
10 Straatbeeldbepalende gebouwen	10 Stadspompen	10 Volksliederen en -muziek	10 Streekeigen neerhofdieren	10 Onroerend Erfgoedprijs
11 Andere:	11 Vlaaggen	11 Anders:	11 Anders:	11 Anders: .....
12	12 Anders:	12	12	12 .....
13	13	13	13	13 .....

De Erfgoedraad engageert zich om met de uitlag van de stemming rekening te houden bij de opmaak van haar nieuwe ambitienota:
Samen op de bres voor brede erfgoedzorg in onze stad. Bij voorbaat dank omdat jij vandaag jouw stem laat horen!

De themagroep ‘Ambitienota 2024’ heeft - mede - op basis van die stemresultaten deze ambitienota 2024 samengesteld.

Deze nieuwe nota met uitgangspunten, doelstellingen, argumenten, thema’s, tips en acties rond vijf erfgoedaspecten brengen wij heden onder de aandacht in functie van het toekomstig stedelijk meerjarenplan.

Onze motivatie voor een sterk en gedragen lokaal erfgoedbeleid

Kiezen voor Erfgoed is kiezen voor duurzaamheid

Erfgoed is intrinsiek duurzaam, het is een grote uitdaging om zuiniger om te springen met grondstoffen en open ruimte. De erfgoedsector heeft de laatste jaren geïnvesteerd in onderzoek naar het behoud van onroerend en materieel erfgoed en de ecologische impact daarvan. Behoud van oude gebouwen - zeker die met erfgoedwaarde - beperkt zich niet tot behoud van een aantal relictten, maar gaat ook samen met behoud van historische structuren en respect voor (stedelijke) weefsels. Even belangrijk is het blijvend respect voor tradities en ambachten. In een geglobaliseerde wereld groeit naast behoefte aan identiteit voornamelijk nood aan continuïteit met het verleden van een plek of van een gemeenschap. De geschiedenis en de geest van een plaats geven namelijk aan de omwonenden de kans om zich hiermee te identificeren, bevorderen een gevoel van welbehagen, bevorderen en versterken het welzijn van de burgers.

Erfgoedraad Ninove onderschrijft meerdere thema's uit de 'Duurzame ontwikkelingsdoelen' de zogenaamde SDG's (*Sustainable Development Goals*). Sinds 2016 worden lokale besturen geacht deze te implementeren in hun beleidsplan. De Erfgoedraad Ninove vraagt daarom meer algemene aandacht voor de SDG's en in het bijzonder voor doelstelling 11, actie 4: *'De inspanningen verhogen om het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen'*.

Kiezen voor Erfgoed is kiezen voor verbinding

Erfgoed is een vlag die een rijke lading dekt. Het is datgene wat vorige generaties ons hebben nagelaten. Echter niet alles wat wij erven van vroeger, is meteen erfgoed. 'Iets' wordt 'waardevol' erfgoed wanneer wij het zo belangrijk of kenmerkend vinden dat wij het willen bewaren en doorgeven aan volgende generaties.

Niet alleen het stadsbestuur en de stedelijk diensten, maar ook de bevolking, de verenigingen en de adviesraden hebben een rol te spelen in de zorg voor het Ninoofs erfgoed. Als Erfgoedraad willen wij alvast onze verantwoordelijkheid opnemen en constructief meewerken

aan een kwaliteitsvol en duurzaam erfgoedbeleid. Omgekeerd vragen we dat het Ninoofs stadsbestuur in de toekomst bij de opmaak van haar meerjarenplan rekening zal houden met deze ambitienota en mogelijkheden ter beschikking zal stellen voor realisaties, **met als hoofdoel de aanwerving van een verbindende erfgoedambtenaar.**

Erfgoed is overal en van iedereen

Ninove heeft een rijke geschiedenis en waardevol erfgoedpotentieel. Wij denken aan zichtbare relictten zoals het landschappelijk erfgoed in de deelgemeenten en de abdij-site in het centrum. Maar ook talrijke aspecten uit het immaterieel erfgoed zoals volksliederen en dialecten, documenten, voorwerpen en foto's uit (privé)archieven, schilderijen, streekgebonden levend erfgoed, gewoontes, kortom: alle thema's zijn verrijkende bronnen. Wij mogen echter niet vergeten voldoende aandacht te besteden aan ons toekomstig erfgoed. Wij vragen dat de Stad Ninove dit enorme potentieel optimaal in stand houdt en benut, valoriseert en ontsluit. Hiertoe is het noodzakelijk om te investeren in meerdere digitale toepassingen zowel in functie van inventarisatie en valorisatie, als voor bewaring en ontsluiting. Tevens is het noodzakelijk om te investeren in de uitbouw van de website van de Erfgoedraad/erfgoedzorg Ninove en de inrichting van een erfgoedhuis met depot.

Toekomstig erfgoed

Erfgoed is bij uitstek domeinoverschrijdend

De tijd is voorbij dat erfgoedorganisaties zich verkokerd en exclusief op erfgoedobjecten richten. Vandaag ligt de focus veeleer op erfgoedvraagstukken die voortkomen uit maatschappelijke uitdagingen zoals de klimaatcrisis, oorlog en conflict, polarisering en radicalisering, racisme en discriminatie, de digitale transformatie enz. Deze vraagstukken zijn fundamenteel, complex en vaak ook lastig, maar ze maken de erfgoedsector dynamisch en het erfgoedwerk actueler dan ooit. De cultureel-erfgoedsector is hierdoor verweven met wat er leeft in de samenleving. Ze voelt bovendien een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid, maar beseft dat ze die niet alleen kan dragen.

In deze nota pleiten wij voor bruggenbouwers. Erfgoedzorg kan immers niet beperkt blijven tot een opdracht voor de adviesraad en de

dienst cultuur. Voor ontsluiting van erfgoedaspecten denken wij op de eerste plaats aan de dienst toerisme. Doch in functie van instandhouding en valorisatie zijn naar ons inziens vooral de diensten patrimonium, openbare werken, ruimtelijke ordening en mobiliteit maar evenzeer natuur en leefmilieu, lokale economie en welzijn sterk betrokken diensten. De Erfgoedraad pleit daarom voor meer coördinatie en samenwerking over de stadsdiensten heen. We hopen dat zowel in de opmaak als in de uitvoering van het meerjarenplan deze bruggen worden gebouwd. Er is naast het vrijwilligerswerk grote behoefte aan een centrale professionele figuur, **een erfgoedambtenaar**, die in de samenwerking met andere beleidsvelden een coördinerende rol zal hebben.

Erfgoed nodigt uit tot creativiteit

Om de erfgoedzorg te optimaliseren zullen creatieve denkers en doeners zich bij voorkeur in de toekomst verenigen; de oprichting van de historische kring en organisatie van vormingssessies zijn een sterke aanzet geweest. De Erfgoedraad hoopt op meer stedelijke ondersteuning van erfgoed gerelateerde verzamelaars, (nieuwe) organisaties, ambachtslieden, vaklui en historici opdat in de toekomst zoveel mogelijk kansen benut zouden worden om ons stedelijk en landschappelijk erfgoed te valoriseren en meer in de kijker te zetten. Doelgerichte en partijoverschrijdende samenwerking in het zoeken naar creatieve oplossingen wordt een uitdaging! De samenwerkingsverbanden met Erfgoedcel Denderland en de regionale Intergemeentelijke Onroerend ErfgoedDienst (IOED) bieden alvast een garantie op deskundigheid en kwaliteit, daarnaast is **de aanwerving van een stedelijk erfgoedambtenaar noodzakelijk**.

Erfgoed en digitalisering

De invloed van de digitalisering is niet meer weg te denken binnen onze maatschappij, des te meer binnen de erfgoedsector. Zowel voor inventarisatie als voor valorisatie, bewaring en ontsluiting biedt de digitale wereld talrijke mogelijkheden. De investering voor digitale innovatie in de erfgoedsector zal uitnodigen tot partnerschap en zal tegelijk versterkend zijn voor gezondheid en welzijn, onderwijs en economische groei en zorg voor onze planeet. Brede erfgoedzorg is toekomstgericht.

Vijf aspecten in de Brede Erfgoedzorg

1. Onroerend erfgoed

1.1 Uitgangspunten

Ninove heeft een gevarieerd potentieel aan waardevol beschermd en niet beschermd onroerend erfgoed. Waardevol, klein historisch onroerend erfgoed dat niet beschermd is op basis van erfgoeddecreten, maar dat wel van belang is wegens zijn archeologische, plantkundige, historische, volkskundige, architecturale, artistieke en/of socio-culturele waarde moet in Ninove meer aandacht krijgen.

Dit erfgoed vormt mede de ziel van onze stad en haar deelgemeenten. Iedereen is gebaat met een weloverwogen zorg voor en omgang met ons lokaal erfgoed om de herkenbaarheid van elke buurt te bewaren.

Daarom is het belangrijk om vragen te durven stellen als: hoe kan onroerend erfgoed bijdragen tot 'goed' leven in onze stad? Hoe kan mede dankzij erfgoedrelicten het welbevinden in de dorpen bevorderd worden? Welke inspanningen willen het bestuur en de bevolking daartoe leveren? Het lokaal bestuur is de eerste partner in de zorg voor ons onroerend erfgoed en wordt geacht een kerntakenplan uit te schrijven. Samenwerking met gesubsidieerde partners, in het bijzonder de Intergemeentelijke Onroerend ErfgoedDienst (IOED), vormt een sterke (financiële) ruggensteun, maar evenzeer is constructieve samenwerking met lokale vrijwilligers een niet te verwaarlozen vertrekpunt.

Privaat eigenaars moeten in de zorg voor hun (al dan niet) beschermd/vastgesteld onroerend erfgoed kunnen rekenen op ondersteuning van de stadsdiensten, minstens door adviserende ondersteuning, eventueel ook financieel via subsidies voor erfgoedzorg. Verloedering moet hoe dan ook vermeden worden. Het (totaal) gebrek aan brede erfgoedzorg mag niet onopgemerkt blijven.

Valorisatie van zorg voor onroerend erfgoed kan bevestigd worden via toewijzing van de tweejaarlijkse stedelijke onroerend erfgoedprijs.

Op de erfgoedstembrief kregen thema's uit de lijst 'onroerend erfgoed' een vrij hoog aantal stemmen. De straatbeeldbepalende gebouwen werden gevolgd door beschermde monumenten, landschappen, dorps- en stadsgezichten, gevolgd door de archeologische sites. Maar ook industrieel erfgoed, kapellen, kloosters en pastorijen kregen aandacht.

De dorpskerken, uniek in hun genre, krijgen op de stembrief eveneens ruime aandacht. Het kerkgebouw is niet alleen bestemd voor de ‘binnenste kring’ van de geloofsgemeenschap, kerkgebouwen zijn open huizen die voor iedereen respectvol toegankelijk zijn. Zij vormen de hoeksteen van ons collectief onroerend erfgoed. Zij verbinden ons op een uitzonderlijke wijze met het verleden en zetten de deur open naar de toekomst van de landelijke deelgemeenten. Behorende tot ons bijzonder cultureel en historisch patrimonium noteren wij de kerkgebouwen onder een afzonderlijk thema.

1.2 Doelstellingen

- 1.2.1 Het stadsbestuur dient verruimde aandacht te schenken aan brede erfgoedzorg voor dorps- en stadgezichten, straatbeeldbepalende gebouwen, industrieel erfgoed, molens en in het bijzonder voor haar beschermd onroerend erfgoed en erfgoedobjecten die vermeld zijn op de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed.
- 1.2.2 Het stadsbestuur engageert zich voor maximale bewaring van de eigenheid van dorpskernen en levert inspanningen om in te zetten op expliciete communicatie in functie van maatschappelijke waardering ten bate van die brede zorg voor onroerend erfgoed.
- 1.2.3 Het stadsbestuur zoekt naar waardevolle (her)bestemming van haar industrieel onroerend erfgoed.
- 1.2.4 Het stadsbestuur informeert de bevolking over de toestand, de betekenis en de toekomst van de lokale kerkgebouwen en bewaakt de maatschappelijke functie van die beeldbepalende gebouwen op de dorpspleinen.
- 1.2.5 Het stadsbestuur waakt over de bewaring van het agrarisch landschap en ijvert voor de bescherming van bepaalde waardevolle cultuur-historische landschappen.
- 1.2.6 Het stadsbestuur voorziet jaarlijks budget en personeel in functie van de organisatie van Open Monumentendag.

1.3 Thema's

1.3.1 Dorps- en stadsgesichten, straatbeeldbepalende gebouwen, landschappen, industrieel erfgoed en molens

Vereiste acties:

- 1.3.1.1 In het stadscentrum en in de dorpen wordt het waardevol potentieel aan onroerend erfgoed dat niet (meer) is opgenomen in de

recente vastgestelde lijst bouwkundige erfgoed geïnventariseerd, wij denken aan straatbeeldbepalende gebouwen, historische landschappen, industrieel erfgoed en molens.

- 1.3.1.2 Per deelgemeente worden deze waardevolle erfgoedobjecten aangeduid op een GIS-kaart die door de betrokken stadsdiensten en geïnteresseerden kan worden geraadpleegd.
- 1.3.1.3 Op die kaart met de geïnventariseerde waardevolle objecten worden linken gekoppeld naar websites waar meer informatie over het object te vinden is.
- 1.3.1.4 Op basis van die lijst engageert het stadsbestuur zich voor de opmaak van een beheersplan voor haar stedelijk onroerend erfgoed dat op geen andere wijze kan genieten van enige bescherming of waardering.
- 1.3.1.5 Het stadsbestuur geeft het goede voorbeeld door haar eigendommen met erfgoedwaarde goed te onderhouden en eerder te kiezen voor renovatie met uitbreiding dan voor sloop en nieuwbouw.

Meerbeke, Stenebrug - Watermolen

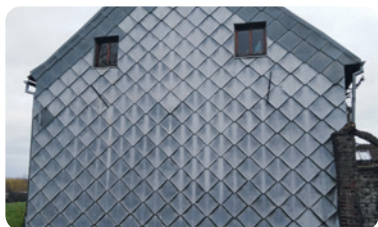
Meerbeke, Halsesteenweg - Mouterij

Nederhasselt - Landschap

Ninove, Albertlaan - Brouwerij

Eichem, Muylemstraat - Bijzondere gevel

Meerbeke - Kapel Stenebrug

- 1.3.1.6 Industrieel erfgoed en ook beperkte industriële relicten worden geïnventariseerd.
- 1.3.1.7 Waardevolle landschappelijke gehelen worden uitdrukkelijk gevrijwaard via opname in een Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) en door de 'aanduiding' als erfgoedlandschap.
- 1.3.1.8 Ook verdwenen industrieel erfgoed wordt geïnventariseerd en zoveel mogelijk ontsloten met foto's door o.a. opname ervan in een industriële erfgoedwandeling.
- 1.3.1.9 In de begroting worden jaarlijks voldoende middelen voorzien opdat de molencommissie haar opdracht ten volle zou kunnen realiseren.
- 1.3.1.10 In de toekomst wordt de sloop van gebouwen met erfgoedwaarde beperkt; op de eerste plaats worden mogelijkheden voor herbestemming en efficiënter gebruik van bestaande gebouwen en infrastructuur onderzocht.

Outer, Smidlambrechtstraat

Ninove, Astridlaan

Pollare - Landschap

Aspelare, Dam - Duiventil

Denderwindeke - Stiltegebied Dender-Mark

Voorde, Brakelsesteenweg

Ninove, Kerkplein - Gasfabriek

Ninove, Kerkplein

- 1.3.111 Bij herinrichting en -aanleg van dorpspleinen vraagt het stadsbestuur advies aan de lokale gemeenschap en aan de Erfgoedraad.
- 1.3.112 Objecten uit onroerend erfgoedinventarissen worden ontsloten via themawandelingen, fietstochten en informatieborden op locatie met korte beschrijving + QR-code, verwijzend naar uitgebreidere beschrijving en informatie op de stedelijke website.
- 1.3.113 De lokale inventarissen m.b.t. onroerend erfgoed worden gelinkt aan of ingevoerd op de recente databank 'ninove.incijfers.be'

1.3.2 Beschermd onroerend erfgoed en erfgoedobjecten die vermeld zijn op de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed

Vereiste acties:

- 1.3.2.1 Beschermd onroerend erfgoed en de erfgoedobjecten op de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed worden aangeduid op een GIS-kaart die door betrokken stadsdiensten én geïnteresseerden kan worden geraadpleegd.
- 1.3.2.2 De bouwfysische toestand van beschermd onroerend erfgoed en van erfgoedobjecten die vermeld zijn in de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed, ongeacht deze in stads-eigendom of privaat bezit zijn, wordt jaarlijks opgevolgd. Op basis van het jaarlijks terreinbezoek wordt een stand van zaken bijgehouden. Dit 'inspectiebezoek' moet leiden naar onderhoud en voorkomen dat kleine gebreken door een uitblijvend herstel van soms kleine onderhoudswerken, grote gevolgen veroorzaken.
- 1.3.2.3 De rechtsgevolgen van de vastgestelde inventarissen van bouwkundig en landschappelijk erfgoed en van archeologische zones worden effectief ingezet in het vergunningenbeleid.
- 1.3.2.4 Op locatie wordt - deels zichtbaar, deels beschikbaar via een QR-code - gecommuniceerd over de evolutie/planning van een lopend restauratiedossier, de geschiedenis van het traject en andere nuttige informatie.

1.3.2.5 De tweejaarlijkse onroerend erfgoedprijs ter waardering van inspanningen vanwege eigenaars voor het onderhoud en/of de restauratie van familiaal erfgoed krijgt meer aandacht in de stedelijke communicatie.

Ninove, Koepoort

Denderwindeke, Molenstraat

Nederhasselt, - 'Beschermd Dorpsgezicht'

Appelterre, Wilderstraat

Meerbeke - Zicht op Ninove vanaf het Neigembos

Ninove, Kerkplein - Drie Huisjes

Ninove, Abdijkerk

Okegem, Jan Okegemstraat - Station

1.3.3 Archeologische sites – onderzoek, bewaring en ontsluiting

Vereiste acties:

- 1.3.3.1 Over het behoud en onderhoud van de archeologische sites op grondgebied Ninove wordt gewaakt.
- 1.3.3.2 De Erfgoedraad wordt betrokken bij de acties in het kader van archeologische onderzoeken en onderhoud van stedelijke sites.
- 1.3.3.3 Op locatie wordt gezorgd voor visuele presentatie van de archeologische actie.

Ninove, Abdij site

- 1.3.3.4 Na de opgravingen wordt op duurzame wijze op panelen over de vondsten gecommuniceerd via beperkte tekst, duidelijk beeldmateriaal en een QR-code met link naar meer informatie.
- 1.3.3.5 De archeologische sites worden op de GIS-kaart aangeduid, met toevoeging van links naar extra informatie over de locatie, de plaats waar vondsten worden bewaard en/of tentoongesteld.
- 1.3.3.6 Archeologische sites worden opgenomen in een toeristisch parcours.

Ninove, Kloosterweg

Ninove, Burchtstraat

1.3.4 Dorpskerken en hun sociaal-cultureel kenmerk

Vereiste acties:

Lebeke

Ninove

Mogelijke nevenbestemming kerken

- 1.3.4.1 De bevolking informeren over de goede staat waarin de (beschermd) kerkgebouwen zich bevinden mede dankzij het beheer van lokale vrijwilligers in de kerkfabriek(en).
- 1.3.4.2 Samen met de lokale kerkfabrieken neemt het stadsbestuur haar verantwoordelijkheid op in de continue zorg van de kerkgebouwen voornamelijk omwille van de bijzondere maatschappelijke waarde van deze dorpsbeeldbepalende en vaak beschermd monumenten.

Okegem

Pollare

- 1.3.4.3 De lokale bevolking en de Erfgoedraad worden actief betrokken bij de actualisatie van het kerkenbeleidsplan.

1.3.4.4 De trajecten naar neven- en herbestemmingen van dorpskerken verlopen op participatieve wijze. Het advies van buurtbewoners, Erfgoedraad en andere betrokken partijen/partners van Ninove is een voorwaarde om tot een breed gedragen besluitvorming te komen en wordt opgenomen in de neven-of herbestemmingsnota van ieder kerkgebouw.

1.3.5 Straat- en veldkapellen en gevelnissen en hun cultuurhistorische waarde

Vereiste Acties

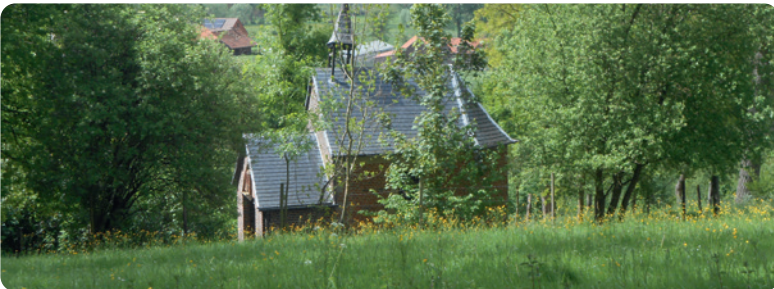
Nederhasselt - Gevelnis

Neigem - Gevelnis

Nederhasselt - Kapel O.L.V. van Troost

Denderwindeke - Sint-Lambertuskapel

1.3.5.1 De maatschappelijke waarde van deze kleine cultuurlandschapselementen krijgt in de toekomst meer aandacht.

Okegem - Onze Lieve Vrouwe kapel

Pollare - Kapel Sint-Antonius

- 1.3.5.2 De door de Erfgoedraad recent geactualiseerde inventaris 'straat- en veldkapellen en gevelnissen' werd ingevoerd in de databank van Parcum. Het stadsbestuur engageert zich om hierover te communiceren met de burger o.a. via stedelijke communicatiekanalen, via aanduiding op een lokale Erfgoed GIS-kaart en de databank 'ninoe.incijfers.be'.
- 1.3.5.3 Onderhoud en behoud van de kapellen moeten worden gestimuleerd via actief zoeken naar en aanstellen van vrijwillige peter-/meterschappen.
- 1.3.5.4 In functie van het algemeen belang stelt het stadsbestuur, aanvullend op andere subsidies, begeleiding en budget beschikbaar voor kleine onderhoudswerken en herstellingsmaterialen. Onderhoud van deze religieus culturele relicten biedt een meerwaarde voor de omgeving.
- 1.3.5.5 Het stadsbestuur voegt aan de bestaande tweejaarlijkse onroerend erfgoedprijs een alternerende tweejaarlijkse 'kapel in de kijker' prijs toe. Dergelijke erkenning met financiële ondersteuning zal de eigenaar of kapelmeter/peter stimuleren voor hetzij de restauratie, hetzij het onderhoud van een kapel of nis.
- 1.3.5.6 Deze nieuwe stedelijke onroerend erfgoedprijs krijgt aandacht in de stedelijke communicatiekanalen.

1.3.6 Kloosters en pastorijen

Vereiste acties:

Meerbeke - Pastorij

Neigem - Pastorij

- 1.3.6.1 Het resterend handvol lokale kloosters en pastorijen wordt geïnventariseerd en aangeduid op de GIS-kaart van het lokaal onroerend erfgoed.
- 1.3.6.2 Die gebouwen of hun relictien dienen te worden beschreven in functie van maximaal onderhoud en behoud.
- 1.3.6.3 Over herbesteding wordt advies gevraagd aan de Erfgoedraad, omwonenden en betrokken partijen.
- 1.3.6.4 Kloosters en pastorijen in stadseigendom worden zo weinig mogelijk afgestoten. Het stadsbestuur dient te waken over het onderhoud en het behoud. Bij eventuele verkoop worden voldoende voorwaarden opgenomen om het behoud en onderhoud van de gebouwen te garanderen.
- 1.3.6.5 Met betrekking tot gebouwen in privaat bezit overlegt het stadsbestuur met de (nieuwe) eigenaar over de straatbeeldbepalende kwaliteit(en) van het gebouw.

Pollare - Pastorij

Neigem - Klooster

2. Roerend erfgoed

2.1 Uitgangspunten

Roerend erfgoed is als onderdeel van het ‘cultureel erfgoed’ een belangrijke geheugensteun voor een lokale erfgoedgemeenschap. Elementen uit dit tastbaar cultureel erfgoed leveren de belangrijkste bijdrage aan individuele en collectieve eigenheid en ze geven inzichten in de maatschappelijke geschiedenis. Tastbare en verplaatsbare voorwerpen zoals schilderijen, wandtapijten, juwelen, gebruiksvoorwerpen, klinkend erfgoed, industriële restanten... maar ook documenten, foto’s, archiefstukken zijn dragers van ons collectief geheugen. De intergemeentelijke Erfgoedcel Denderland is een belangrijke partner in de ondersteuning van de brede zorg voor verschillende thema’s.

In tegenstelling tot andere kleine steden krijgt Ninove geen middelen voor de uitbouw van een erkend museum; gelukkig worden in het stadsarchief waardevolle historische documenten, enkele kaarten

en boeken veilig bewaard. Daarnaast zijn in onze stad en bij burgers talrijke waardevolle roerende erfgoedobjecten aanwezig. De tijd dringt om een ruimte te voorzien waarin een selectie relict en ensembles van ons lokaal verleden veilig bewaard kunnen worden voor het nageslacht, mede in functie van periodieke ontsluiting.

In de erfgoedstembrief kregen historische kaarten, boeken, manuscripten, religieus roerend erfgoed, orgels en de stadsbeiaard een hoog aantal stemmen. Tevens werd aandacht gevraagd voor de openbare pompen, vlaggen, legaten en bestuurlijke documenten in privaat bezit.

2.2 Doelstellingen

- 2.2.1 Het stadsbestuur schenkt verruimde aandacht aan behoud, beheer en restauratie van roerend erfgoed.
- 2.2.2 Het stadsbestuur biedt ondersteuning aan verzamelaars van (lokale) documenten, oude kaarten, manuscripten, ...
- 2.2.3 Het stadsbestuur neemt initiatief op vlak van borging van industriële relict en.
- 2.2.4 Het stadsbestuur zet gericht in op de verzameling en archivering van oude bestuurlijke documenten.
- 2.2.5 Het stadsbestuur voert een wervingsbeleid met betrekking tot schenkingen.

2.3 Thema's

2.3.1 Historische kaarten, boeken, manuscripten en vlaggen

Vereiste acties:

- 2.3.1.1 Er wordt actief op zoek gegaan naar oude kaarten, boeken, manuscripten, vlaggen en wimpels in particulier bezit of bij lokale verenigingen.
- 2.3.1.2 Gevonden objecten worden geïnventariseerd, gedigitaliseerd en mits akkoord van de eigenaars ontsloten via het stedelijk (erfgoed)archief.
- 2.3.1.3 Kerkfabrieken worden betrokken bij het inventariseren van vlaggen, wimpels en boeken.
- 2.3.1.4 Vormingssessie(s) worden georganiseerd in het kader van archivering, behoud en onderhoud van vlaggen. De eigenaars van vlaggen worden opgeroepen tot deelname.
- 2.3.1.5 Het stadsbestuur zorgt voor de nodige omkadering voor het inventariseren, restaureren, digitaliseren en ontsluiten van kaarten, boeken, manuscripten, vlaggen en wimpels via het erfgoedarchief.

Wapenschild

Vlag Verenigde Vleeshouwers

Kaart brouwerijen Ninove

2.3.2 Religieus erfgoed in de kerken – inclusief orgels

Vereiste acties:

- 2.3.2.1 De inventarisatie van roerend religieus erfgoed in de kerken dient te worden voortgezet in samenwerking met Erfgoedcel Denderland en de Kerkfabrieken en teams van vrijwilligers.
- 2.3.2.2 In het kader van neven- en herbestemming van kerkgebouwen wordt de meest aangewezen kerk aangeduid als depotkerk.
- 2.3.2.3 In een samenwerkingsverband wordt in functie van de waardebeoordeling van de collecties roerend religieus erfgoed een stappenplan opgesteld en uitgevoerd.

Aspelare - Inventarisatie religieuze textiel

Lieferinge - Roerend religieus erfgoed

- 2.3.2.4 Het project *'Inventarisatie Ninoofs Klinkend Erfgoed'*, dat wegens corona werd uitgesteld, krijgt een nieuwe start, wordt afgewerkt en ontsloten.
- 2.3.2.5 De gerestaureerde en beschermde orgels worden onderhouden. In functie van garantie op regelmatig gebruik van de orgels maakt het stadsbestuur een overeenkomst met de betrokken Kerkfabiek(en) waarin een concrete planning wordt opgenomen van orgelconcerten alternerend georganiseerd door beide betrokken partijen bijvoorbeeld ter gelegenheid van Openkerkendag en Openmonumentendag.
- 2.3.2.6 In samenwerking met de orgelvereniging, het cultureel centrum en de academie wordt jaarlijks een totaalprogramma met orgelconcerten opgemaakt.
- 2.3.2.7 In de waardebeoordeling van het roerend religieus erfgoed wordt bijzondere aandacht besteed aan herwaardering en/of herlocatie van de orgels.

Neigem - Orgel

Pollare - Doopvont

2.3.3 Stadsbeiaard & stadspompen

Vereiste acties:

- 2.3.3.1 Er wordt gericht gezocht naar de bewaarplaats(en) van oude stadspompen.
- 2.3.3.2 De vondsten worden hersteld/onderhouden en in aangepaste bewaring geplaatst in functie van hergebruik naar aanleiding van herinrichting van dorpspleinen of meteen teruggeplaatst op hun oorspronkelijke plek in het straatbeeld.

Ninove, Oudstrijdersplein - Stadsbeiaard

Ninove, Graanmarkt - Openbare pomp

- 2.3.3.3 Gelijklopend worden foto's en de geschiedenis van de pompen verzameld. De ontsluiting gebeurt bij voorkeur via communicatieborden op hun oorspronkelijke locaties maar ook digitaal via een QR-code.
- 2.3.3.4 De relikten van de 'verborgen' stadsbeiaard worden geïnventariseerd en krijgen een opwaardering.
- 2.3.3.5 De fysieke relikten van de stadsbeiaard worden op een toegankelijke/zichtbare plek geplaatst en aangevuld met informatief beeldmateriaal over de historiek, een tekstbord en QR-code. Via een link worden geluidsfragmenten ontsloten.
- 2.3.3.6 Op termijn wordt een plek voorzien waarin de burger openbaar kan luisteren naar beiaardmuziek en de biografie kan lezen van de (lokale) componisten en muzikanten (gelegenheidsbeiaardiers).

2.3.4 Industriële restanten

Vereiste acties:

Meerbeke - Industriële relikten steenbakkerij

- 2.3.4.1 Inventarisatie wordt aangevat van machines, werktuigen, materiaal en eindproducten van het Ninoofs industrieel verleden; o.a. de stekskesfabrieken, kant- en andere textiel fabrieken, de lampenfabriek, ...
- 2.3.4.2 Een oproep wordt gelanceerd naar ex-werknemers in het kader van de inventarisatie van verhalen, documenten en voorwerpen uit de betrokken Ninoofse fabrieken.

2.3.4.3 Voor berging van bijzondere (kleine) industriële voorwerpen en relictten wordt een depot voorzien in een erfgoedhuis.

2.3.4.4 De ontsluiting van de relictten wordt digitaal gerealiseerd, ook met infoborden en een QR-code ter hoogte van de oorspronkelijke productiesites. Een link mag niet ontbreken naar meer info over de locatie, de aard van de nijverheid, de teruggevonden relictten, oude foto's, enz.

Ninove - Gevel Brouwerij Albertlaan

Appelterre - Industrieel relict torenuurwerk

Ninove - Kaarten Steppe

Ninove - Sigtay, mal van lampenindustrie

Ninove - Fabelta, prikklok

Ninove, Denderhoutembaan - Gevel sigarenfabriek

Industrieel relict glazen reclamebord

Hergebruik van bouwmaterialen

Ninove - Detail gevel gasfabriek Kerkplein

Industriële relictten - Snijmachines voor tabak

2.3.5 Ontsluiting van bestuurlijke documenten uit familiale archieven

Vereiste acties:

- 2.3.5.1 De inwoners worden gestimuleerd om bestuurlijke documenten uit het verleden hun openbare bestemming terug te geven en te schenken aan het stadsarchief.
- 2.3.5.2 Er wordt over gewaakt dat bestuurlijke documenten niet worden vernietigd. Aan de burgers, voornamelijk nabestaanden van politieke mandatarissen, wordt persoonlijk gevraagd om oude bestuurlijke documenten terug te geven en te schenken aan het archief of te laten scannen door het stadsarchief.
- 2.3.5.3 De families waarvan wordt vermoed dat ze mogelijks beschikken over bestuurlijke documenten uit het Ninoofse verleden, voornamelijk vóór de fusie, worden gericht opgezocht en gecontacteerd.
- 2.3.5.4 Na overdracht worden de documenten, foto's, ... geïnventariseerd en minstens digitaal ontsloten via het stedelijk archief.

Bestuurlijke documenten

2.3.6 Legaten

Vereiste acties:

- 2.3.6.1 Ontwikkeling van een visie met betrekking tot het aanvaarden en beheren van legaten/schenken.
- 2.3.6.2 Selectie van schenkingen en legaten wordt opgevolgd in samenwerking met het stedelijk archief, de historische kring en specialisten ter zake.
- 2.3.6.3 Voor bewaring van de selectie wordt ruimte voorzien in het stedelijk archief, in het depot van een erfgoedhuis en indien wenselijk in een museum.
- 2.3.6.4 Thematische ontsluiting van schenkingen wordt (eventueel) opgevolgd in samenwerkingsverband tussen stedelijk archief en historische kring.

3. Immaterieel erfgoed

3.1 Uitgangspunten

Immaterieel erfgoed is een bijzondere vorm van levend erfgoed en omvat voornamelijk een aantal sociale gewoonten, voorstellingen, rituelen, tradities, uitdrukkingen, bijzondere vaardigheden en kennis die gemeenschappen en groepen erkennen als een vorm van cultureel erfgoed. Alle onderdelen zijn belangrijk voor de identiteit van een gemeenschap. Kennis en vaardigheden worden doorgegeven van generatie op generatie. Verschillende thema's uit dit erfgoedaspect werden veelvuldig aangestipt op de stembrieven. Vooral ambachten en streekgerechten scoorden hoog, gevolgd door dialecten en bijnamen, carnaval, migratie, overleving en sporten. In het kader van onze brede immateriële erfgoedzorg vraagt daarbij aansluitend de herinneringscultuur ook onze aandacht. Herdenking en herinnering, zoals een persoonlijke herinnering, verhalen die in een familie worden doorverteld of de collectieve herinnering aan een historische gebeurtenis in de gemeente zijn evenzeer belangrijk.

Deze 'mondelinge geschiedenis' wordt binnen de Vlaamse beleidsteksten niet als een aparte erfgoedcategorie gedefinieerd. Maar in de lokale praktijk kunnen dergelijke verhalen en herinneringen wel de aanleiding vormen tot een betekenisvol project om ook die geschiedenis te 'borgen' en een toekomst te geven. Denk bijvoorbeeld aan een mondeling-historisch project over migratiegeschiedenis in de eigen gemeente, de Tweede Wereldoorlog of een ingrijpende gebeurtenis in de geschiedenis van Ninove of van een deelgemeente.

3.2 Doelstellingen

- 3.2.1 Het stadsbestuur schenkt voldoende aandacht aan bewaring van lokale tradities, oude beroepen en ambachten en specifieke sporten.
- 3.2.2 Het stadsbestuur bevordert de promotie van culinaire gewoontes en de bewaring van lokale recepten.
- 3.2.3 Het stadsbestuur ondersteunt de overlevering van volksliederen.
- 3.2.4 Het stadsbestuur schenkt aandacht aan de verrijkende migratiegeschiedenis.
- 3.2.5 Het stadsbestuur beschouwt een persoonlijk verhaal, de specifieke rituelen en de verscheidenheid aan inwoners als een verrijking van ons cultureel erfgoed.
- 3.2.6 Het stadsbestuur stimuleert de overlevering van dialecten in de dorpen.
- 3.2.7 Het stadsbestuur ontwikkelt een beleidsvisie met betrekking tot activiteiten in functie van herdenkings- en herinneringscultuur.

3.3 Thema's

3.3.1 Typische ambachten van Ninove en haar deelgemeenten zoals sigaren- en klompenmakers, kuipers en smeden, kalierders en handschoenmakers, kantklossen en andere huisnijverheden

Vereiste acties:

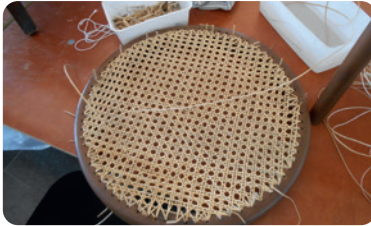
Ambachten - Glas-in-loodbewerking

Ambachten - Houtbewerking

- 3.3.1.1 Inventarisatie van de (meest lokale)oude beroepen en ambachten en bijhorende werktuigen en foto's.
- 3.3.1.2 Noteren van bijhorende getuigenissen.
- 3.3.1.3 Uitbouwen van een heemkundig depot als onderdeel van een toekomstig erfgoedhuis.
- 3.3.1.4 Archiveren van documenten, foto's, namen van medewerkers en namen van bruikleengevers ten behoeve van organisatie van de jaarlijkse Erfgoeddag.

3.3.15 Organisatie van ambachtenmarkten en workshops worden gepromoot en ondersteund.

Caneren

Stofferen

Stoelvlechten

Boekbinden

Boekbinden

Zeeldraaien

Hoefsmid

Ambachten en hobby's

3.3.2 Typische streekproducten en -gerechten

Vereiste acties:

3.3.2.1 Inventarisatie van overleveringsinformatie met betrekking tot (seizoensgebonden) vruchten.

3.3.2.2 Publicatie van een boek met lokale gerechten en recepten.

3.3.2.3 Samenwerking met de plaatselijke handelaars, horeca-uitbaters en B&B's.

Levend erfgoed: oude recepten

Levend erfgoed: kersenpluk

Levend erfgoed: rijke kweeperenooft

Levend erfgoed: welriekende vlierbloesems

Levend erfgoed: periodieke boerenmarkt

Levend erfgoed: van de akker tot de bakker

3.3.2.4 Organisatie van kooklessen via lokale verenigingen.

3.3.2.5 Organisatie van een periodieke boerenmarkt met aanbod van hoeve- en streekgerechten.

3.3.2.6 Op de jaarmarkt, NinoMundo, worden de streekgerechten en producten in de kijker gezet en aangeboden.

3.3.2.7 Enkele keren per jaar wordt een streekgerecht opgenomen in het stedelijk magazine.

Levend erfgoed: gerechten

Levend erfgoed: recepten

3.3.3 Volksliederen, migratie en overlevering

Vereiste Acties:

3.3.3.1 Inventarisatie en registratie (opname) van regio verbonden liederen van verenigingen en ambachten, van straten en wijken, al dan niet persoonsgebonden.

3.3.3.2 Bijhorende verhalen worden geregistreerd en geïnventariseerd.

3.3.3.3 Organisatie van zangavonden (de lange tafel) wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.

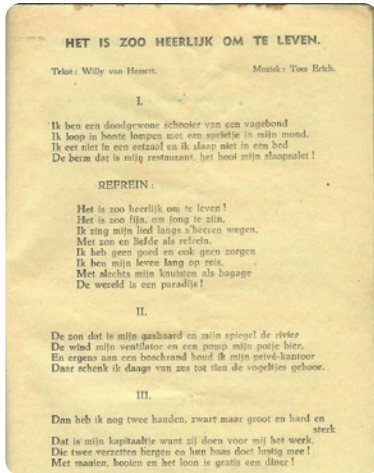
Migratieverhalen

Overlevering: klompenmaker Baert met de boomwagen

3.3.3.4 Samenwerking met de Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans, met volkszangers en met woonzorgcentra wordt gestimuleerd.

- 3.3.3.5 Migratie- en emigratieverhalen worden geregistreerd en geïllustreerd met beeldmateriaal in functie van ontsluiting.
- 3.3.3.6 Het stedelijk archief werkt mee aan bovenstaande inventarisaties en registraties.
- 3.3.3.7 Enkele keren per jaar wordt een Ninoofs lied of verhaal opgenomen in het stedelijke magazine.

Volksliederen: Zo heerlijk om te leven

Vliegblaadje van Ninovieter Leopold Taillieu (1897-1981)

3.3.4 Dialecten

Vereiste acties

- 3.3.4.1 Er wordt expliciete aandacht geschonken aan de dialecten uit de deelgemeenten.
- 3.3.4.2 Aansluitend op het dialecten woordenboek van Ninove wordt ook gewerkt aan een dialecten woordenboek van de deelgemeenten.
- 3.3.4.3 Ontsluiting en toepassing worden gestimuleerd via ondersteuning van lokale toneel- en zanggroep(en).
- 3.3.4.4 De samenwerking met de werkgroep dialecten wordt versterkt.

3.3.5 Bijnamen

Vereiste acties:

- 3.3.5.1 Opvallende (bij)namen in dorpen, wijken, gehuchten, buurten en straten worden geïnventariseerd.
- 3.3.5.2 Bijnamen van personen worden geïnventariseerd en geduid.

3.3.5.3 Naar het ontstaan en de historiek van de bijnamen wordt onderzoek gedaan.

3.3.5.4 De verzamelde informatie bundelen in een katern.

3.3.6 Carnaval

Vereiste acties

3.3.6.1 Carnaval is geworteld in het stedelijke evenementenprogramma met een nieuw thema voor elke jaarlijkse stoet, waaraan verenigingen deelnemen binnen hun eigen mogelijkheden en inspiratie. Het is belangrijk om de deelnemende groepen te stimuleren om minstens hun jaarlijks becommentarieerd beeldmateriaal te bewaren.

3.3.6.2 Tevens worden de carnavalsverenigingen gestimuleerd tot het opstarten van een eigen fysiek en digitaal archief van hun affiches, liederen, foto's, filmpje van kostuums en praalwagens.

3.3.6.3 De digitale en fysieke opslagruimten worden gerealiseerd in overleg met het stadsarchief en de databank van Erfgoedcel Denderland.

Carnaval - Wimpels Cavalcade

3.3.7 Sporten

Vereiste acties:

3.3.7.1 Inventarisatie van specifiek lokale sporten zoals kaatsen, vloerbollen, vinken zetten, wipschieten, ... wordt gestimuleerd.

3.3.7.2 Die inventarisatie wordt gefaciliteerd en toekomstgericht ontsloten.

3.3.7.3 Sportverenigingen worden gestimuleerd tot ontsluiting van hun bestaande inventaris en archief.

3.3.7.4 De sportverenigingen/clubs worden gestimuleerd tot archivering van hun historiek.

3.3.7.5 Sportverenigingen worden gestimuleerd tot samenwerking met het stedelijk archief.

3.3.7.6 De betrokken sportverenigingen worden gestimuleerd om initiatieven aan te bieden.

3.3.8 Herinneringscultuur

Vereiste acties:

Herinneringscultuur via tentoonstelling

Herinneringscultuur via project met basisscholen

3.3.8.1 In samenwerking met nog bestaande bonden en organisaties wordt een visie ontwikkeld met betrekking tot herdenking en herinnering.

3.3.8.2 In samenwerking met de scholen wordt een jaarprogramma opgesteld met betrekking tot herdenking, herinneringscultuur en de verscheidenheid aan gerelateerde erfgoedaspecten.

3.3.8.3 De tentoonstelling 'Bezet Ninove in WO I' wordt op een veilige plaats bewaard met het oog op herhaaldelijke/periodieke opstelling en promotie van de expo in de scholen.

3.3.8.4 Registratie van documenten, voorwerpen en foto's en bewaring van (mondelijke) getuigenissen uit perioden waarover ons net nu nog kan verteld worden (vb. periode WO II).

Meerbeke - Bunker van de stelling Waterloo-Halle-Ninove

4. Levend erfgoed

4.1 Uitgangspunten

Op de erfgoedstembrief dekt de term ‘Levend erfgoed’ een selectie van thema’s uit o.a. immaterieel, onroerend en landschappelijk erfgoed. De stemmers hebben op Erfgoeddag de zorg voor bossen, beken, grachten, taluds en holle wegen als ‘toppers’ aangeduid in die opsomming. Tevens wordt zowel voor buurtwegen, als voor solitaire bomen, kleine landschapselementen en streekeigen bomen en planten ruime aandacht gevraagd. Erven en neerhofdieren krijgen eveneens hun aantal stemmen. Dieren zijn een onderdeel van onze cultuur, de zorg die wij vragen voor andere culturele erfgoedaspecten moeten wij ook kunnen opbrengen voor het specifiek levend erfgoed. Het is echter niet de bedoeling om enkel terug te blikken naar een eeuwenoud beeld op het platteland: de boer met trekpaard op de akker, de grazende geiten aan een touw in de graskant, de haan op de mesthoop, ... Dergelijke nostalgische terugblik wordt niet uitgesloten maar brengt ons niet tot de essentie van effectieve zorg voor levend erfgoed. De Erfgoedraad heeft namelijk de intentie om te kijken naar de toekomst. Zorg voor streekeigen dieren, streekeigen bomen en planten, trage wegen en ander levend en landschappelijk erfgoed kan namelijk bijdragen in de zorg voor ecologische aspecten en het algemeen welzijn. In het post coronatijdperk is immers duidelijk geworden dat de bevolking de waarde en opwaardering van een aantal (oude) gewoontes hoger op de politieke agenda plaatst. Het is opmerkelijk hoe tradities en gebruiken zich aanpassen in functie van nieuwe behoeften en ingrijpende gebeurtenissen.

4.2 Doelstellingen

- 4.2.1 Het stadsbestuur schenkt in haar beleidsnota verruimde aandacht aan aspecten van levend erfgoed.
- 4.2.2 Het stadsbestuur voorziet voldoende financiële middelen in functie van onderhoud van haar trage wegennetwerk en in het bijzonder voor holle wegen en onderhoud van taluds.
- 4.2.3 Het stadsbestuur kiest voor behoud van haar trage wegennetwerk.
- 4.2.4 Het stadsbestuur zet de bespreking van brede erfgoedzorg m.b.t. onderwerpen van levend erfgoed op de agenda van de periodieke overlegmomenten met landbouwers.
- 4.2.5 Het stadsbestuur faciliteert en stimuleert het gebruik van haar trage wegen netwerk.
- 4.2.6 Het stadsbestuur maakt mede daartoe werk van effectieve

samenwerkingsverbanden met gespecialiseerde diensten en organisaties als vzw Trage Wegen, Vereniging voor Levend Erfgoed, de Oost-Vlaamse diensten voor toerisme en mobiliteit.

- 4.2.7 Het stadsbestuur voorziet financiële middelen om steun te bieden aan inwoners die waardevolle initiatieven opzetten rond levend erfgoed en erfgoedhoven/-erven.

4.3 Thema's

4.3.1 Bos, holle wegen, beken en grachten, taluds/steilranden en buurtwegen

Vereiste acties

- 4.3.1.1 Met betrekking tot het regulier onderhoudsplan van de trage wegen wordt overlegd met de lokale vrijwilligers die op terreinverkenning zijn geweest.
- 4.3.1.2 Het project 'tragewegenspotters' wordt op regelmatige basis opgevolgd en bijgestuurd.

Degelijke en minder goed onderhouden buurtweg (Lebeke en Nederhasselt)

Voor en na vernieuwing van het brugje (Dam Nederhasselt-Aspelare)

- 4.3.1.3 Aangelande eigenaars van trage wegen worden uitdrukkelijk aangespoord om hun hagen te scheren, de aansluitende maai-beurten door de stedelijke dienst krijgen dusdanig een stimulerend karakter.

4.3.1.4 De aangelande eigenaars van holle wegen, steilranden en taluds worden aangespoord en ondersteund met concrete tips om er de erosie te beperken.

Omgeving vallei Kipsteekbeek Nederhasselt

- 4.3.1.5 Meldingen van moedwillige beschadiging of nalatigheid van onderhoud worden opgevolgd, de betrokken gebruiker of eigenaar wordt na aanmaning gesanctioneerd (GAS reglement).
- 4.3.1.6 Herstelling van buurtwegen gebeurt met aandacht voor hun oorspronkelijke staat: bijvoorbeeld heraanleg van een oud kasseiwegje met de oude kasseien.
- 4.3.1.7 De meervoudige functies van trage wegen wordt onder de aandacht gebracht via een erfgoedbrochure.
- 4.3.1.8 In functie van de aanduiding van regionale wandel- en fietsknooppunten (provincie en Scheldeland) wordt de Erfgoedraad betrokken.

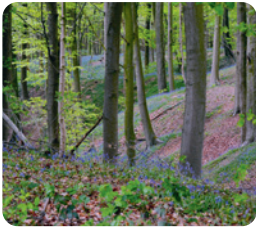

Heropening buurtweg Meuleweg

Heraanleg buurtweg in de oude kasseien wordt uitgesteld

4.3.1.9 In samenwerking met de VVV/Dienst Toerisme worden nieuwe wandelingen en fietstochten via trage wegen telkens weer gepromoot op de website.

Neigembos

Aspelare, Keienberg

Langs de Dender...

4.3.1.10 Alle routes worden fysiek en gratis digitaal ter beschikking gesteld.

4.3.1.11 Voor wijzigingen aan trajecten van buurtwegen wordt advies gevraagd aan de Erfgoedraad.

4.3.2 Aanplanten van streekeigen bomen en planten stimuleren

Vereiste acties:

4.3.2.1 Bij (her)aanleg van openbaar domein worden enkel streekeigen planten en bomen aangeplant.

Streekeigen bloemenakker

Korenakker

Boomgaard met hoog-en halfstam fruitbomen

- 4.3.2.2 Bij (her)aanleg van private tuinen, zeker bij gebouwen met erfgoedwaarde, wordt aanplant van streekeigen bomen en planten opgelegd of minimaal gestimuleerd. Gebruik van streekeigen bomen en planten wordt bevorderd door bij bouwaanvragen de bouwheren hierover proactief te informeren.
- 4.3.2.3 Een gezamenlijke aankoop van streekeigen groen wordt jaarlijks mogelijk gemaakt.
- 4.3.2.4 Lokale handelaars worden gestimuleerd en beloofd om op de jaarlijks bloemenmarkt streekeigen groen aan te bieden.

4.3.3 Solitaire bomen en kleine landschapselementen

Vereiste acties:

- 4.3.3.1 Solitaire bomen en kleine landschapselementen worden geïnventariseerd.
- 4.3.3.2 De burger wordt geïnformeerd over het behoud van solitaire bomen en kleine landschapselementen en het belang ervan in het straatbeeld en de beeldkwaliteit in het landschap.

Meerbeke - Solitaire eik

Nederhasselt - Populieren

- 4.3.3.3 Moedwillige beschadiging van hagen, solitaire bomen of bomenrijen wordt gesanctioneerd.

4.3.4 Erven en neerhofdieren

Vereiste acties

- 4.3.4.1 Waardevolle erven worden geïnventariseerd.
- 4.3.4.2 Het onderhoud of de respectvolle herbestemming van oude erven wordt gestimuleerd.
- 4.3.4.3 De (nieuwe) eigenaars worden gesteund in functie van hun projecten rond levend erfgoed en hun opwaardering van oude gebouwen op hun 'Erfgoedhof'.

4.3.4.4 De (nieuwe) eigenaars worden gestimuleerd en ondersteund in hun erkenning als 'Levend Erfgoedhof'.

4.3.4.5 Verkooppunten van streekeigen neerhofdieren en streekeigen kleinvee worden onder de aandacht gebracht.

Erfhof tijdschriften

Erfhof van weleer

Erf te restaureren, Outer Zevenkoosstraat

Erfhofdieren

Appelaar in volle bloei

Met appeloogst naar de mobiele fruitpers

Streekeigen appelsap

Erfhofrelict Tortelboom Aspelare

Erfhofrelict Martinuserf zaaimachine

5. Dynamisch erfgoed

5.1 Uitgangspunten

Ons erfgoed is dynamisch omdat het steeds evolueert. Onze tradities, rituelen, ambachten, kunsten, verhalen en gewoontes veranderen voortdurend. Maar ons erfgoed is ook dynamisch omdat het deel van een procesvorming is. Erfgoed dient immers eerst in waarde (h)erkend te worden vooraleer het kan beschermd en levend gehouden worden. In deze dynamiek kan er nadien onderzoek naar gebeuren opdat het kwaliteitsvol aan de bevolking kan getoond worden. **Net het belang van de ontsluiting wordt in het stemresultaat van de bezoekers op Erfgoeddag 2024 duidelijk. Zij schuiven het thema ‘Erfgoed als toeristische troef’ naar de eerste plaats! De Erfgoedraad onderschrijft ten volle deze vaststelling.** Daarop volgen de zorg voor het archief, de erfgoedbibliotheek, erfgoed en dementie, erfgoed en digitalisering. De Erfgoedprijs wordt gewaardeerd en de aandacht voor een erfgoedhuis en erfgoedconsulent vergen extra toelichting. De aanvraag tot erkenning ‘Onroerend Erfgoedgemeente’ wordt door kiezers in vraag gesteld, mede daarom wordt dat thema niet opgenomen in deze ambitienota. Weliswaar noteert de Erfgoedraad dit thema als een aandachtspunt voor later.

De zorg voor het administratief archief heeft de laatste jaren in Ninove een waardevolle upgrade gekregen. Inventarisatie en digitalisering kregen een stevige boost. Dankzij de recente verhuis is er meer ruimte gekomen voor het historisch aspect, in het bijzonder voor de erfgoedbibliotheek. De personeelsbezetting in functie van zorg voor het historisch archief is echter te beperkt en de professionele archiefwerking is nog te weinig bekend bij een breed publiek.

Zorg voor mensen met dementie is een belangrijke uitdaging van onze tijd. Dat de erfgoedsector kan helpen bij het creëren van een dementievriendelijke(re) maatschappij werd de voorbije maanden minimaal gerealiseerd binnen het project ‘Ninove dementievriendelijke stad’.

In een samenwerkingsverband tussen woonzorgcentra en Erfgoedraad Ninove werd een reizende expo georganiseerd. Er werd ten bate van mensen met dementie veel aandacht besteed aan de opstelling van heemkundige kamers. De voorwerpen, kledij, foto's en verhalen riepen bij hen herinneringen op. Die ervaring gaf meteen nieuwe impulsen aan de woonzorgcentra om nog meer aandacht te schenken aan ontwikkeling van herinneringskoffers en de uitbouw van reminiſcentiewerking.

5.2 Doelstellingen

- 5.2.4.1 Het stadsbestuur erkent het belang van de thema's onder de noemer dynamisch erfgoed.
- 5.2.4.2 Het stadsbestuur faciliteert de samenwerking tussen de toeristische dienst en thema's/projecten die erfgoedgerelateerd zijn.
- 5.2.4.3 Het stadsbestuur voorziet budgetten om zowel de klassieke als moderne technologie ter beschikking te stellen van de ambtenaren in het stadsarchief, met bijzondere aandacht voor duurzame bewaring van kwetsbare en digitale documenten.
- 5.2.4.4 Het stadsbestuur levert meer inspanningen om de Ninoofse bevolking beter en concreter te informeren over het potentieel aan zowel fysiek als digitaal lokaal erfgoed.
- 5.2.4.5 Het stadsbestuur stimuleert samenwerkingsverbanden in het kader van erfgoed en dementie ter bevordering van bewustmaking van dementie en het creëren van een dementievriendelijke stad.
- 5.2.4.6 Het stadsbestuur zoekt samen met erfgoedvrijwilligers naar een gedegen oplossing met betrekking tot de thuisbasis voor erfgoedwerkers en een ruimte voor een erfgoeddepot.
- 5.2.4.7 Het stadsbestuur voorziet jaarlijks financiële middelen en inzet van personeel in functie van de organisatie van Erfgoeddag.

5.3 Thema's

5.3.1 Erfgoed als toeristische troef, Erfgoedprijs en erfgoedzorg zichtbaar maken

Vereiste acties

- 5.3.1.1 De beleidsvisie met betrekking tot erfgoed wordt expliciet gecommuniceerd naar de burger.
- 5.3.1.2 Totaalcommunicatie over erfgoedzorg, erfgoedprojecten en erfgoedactiviteiten krijgt meer aandacht op de stedelijke website, in de digitale nieuwsbrief, sociale media en via reguliere rubriek in de stadsmagazine: 'Erfgoed(zorg) in de kijker'

Voorde - Herbestemming kapel

Voorde - Herbestemming kapel, laureaat Onroerend Erfgoedprijs

- 5.3.1.3 De samenwerking van de erfgoedsector met de Dienst Toerisme/ VVV dient structureel te worden versterkt, bij voorkeur door de diensten Toerisme en Erfgoed onder eenzelfde verantwoordelijke te plaatsen.
- 5.3.1.4 De tweejaarlijkse Onroerend Erfgoedprijs wordt uitgebreid met een tweejaarlijkse Roerend Erfgoedprijs; deze prijzen worden alternerend uitgereikt. De financiële middelen hiervoor worden voorzien vanuit het stadsbestuur.
- 5.3.1.5 Over elk waardevol erfgoedelement in het stadscentrum en in de deelgemeenten, minstens op de dorpspleinen wordt de burger ter plaatse geïnformeerd met kwaliteitsvolle communicatieborden.
- 5.3.1.6 Naar aanleiding van geplande restauratie en/of renovatie van openbare gebouwen licht het bestuur de burger ter plaatse in via informatieborden over het verloop en de planning van de werken.

5.3.2 Het archief en de erfgoedbibliotheek

Vereiste acties

- 5.3.2.1 Het stadsbestuur voorziet de nodige middelen en personeel voor de verdere uitbouw van het stadsarchief, de erfgoedbibliotheek en een doorgedreven en vlot toegankelijke digitalisering.
- 5.3.2.2 Het stadsarchief krijgt voldoende ruimte ter beschikking om verzamelaars te betrekken bij de aanvulling van documenten, foto's en boeken in het stadsarchief en de erfgoedbibliotheek.

5.3.2.3 De burger wordt gestimuleerd om lokaal verbonden oude publicaties, documenten, foto's en ander archiefmateriaal te schenken.

Ninove - Stedelijk archief

5.3.3 Erfgoed en dementie

Vereiste acties

5.3.3.1 Het initiatief 'Ninove, dementievriendelijke stad' wordt verder uitgebouwd door samenwerking te stimuleren tussen actoren binnen dementiezorg enerzijds zoals het Sociaal Huis en de Familiegroep Dementie, de woonzorgcentra en anderzijds de Dienst Cultuur en het Stadsarchief.

Erfgoed en dementie - Reizende Expo in WZC Klateringen

Erfgoed en dementie - Reizende Expo in WZC Castelmolen

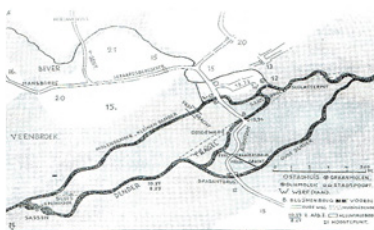
5.3.3.2 In het erfgoedhuis wordt een reminiscentiekamer ingericht met o.a. foto's en herinneringsboeken. In afwachting wordt desbetreffend samengewerkt met Erfgoedcel Denderland.

5.3.3.3 Er wordt meer aandacht besteed aan erfgoedactiviteiten waardoor mensen met dementie kansen aangeboden krijgen om uit hun isolement te treden.

5.3.3.4 Speciale rondleidingen/wandelingen/expo's worden georganiseerd met aangepaste auditieve en visuele elementen, bijvoorbeeld traditionele Ninoofse muziek, oude foto's en filmpjes over straatbeelden en activiteiten in het centrum en de deelgemeenten.

5.3.4 Erfgoed en digitalisering

Vereiste acties

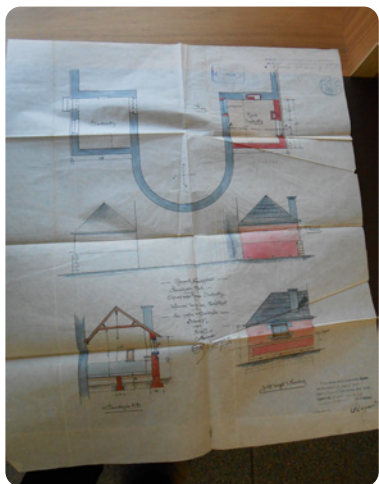
Digitalisering kaarten

Digitalisering documenten

Digitalisering foto's en postkaarten

Uit het parochiearchief Nederhasselt -
Ontwerp sacristie

Archiefstuk (Kadoc) zusters 'Hulp in Nood'
Ninove

Uit het archief Klooster Voorde (Kadoc) - Plan meisjesschool

- 5.3.4.1 Het stadsarchief is de ideale partner voor het digitaliseren van alle aspecten van erfgoed.
- 5.3.4.2 Noodzakelijk innovatief materiaal wordt ter beschikking gesteld zowel voor ambtenaren als voor vrijwilligers.
- 5.3.4.3 Beide groepen krijgen de nodige bijscholing.
- 5.3.4.4 Een planning wordt opgesteld en telkens weer bijgewerkt in functie van duurzame bewaring van het digitaal archief en het onderhoud van het materiaal.
- 5.3.4.5 De website van de stad Ninove, meer bepaald de rubriek erfgoed, wordt gebruiksvriendelijker gemaakt en vergt uitbreiding naar erfgoedzorg toe.

- 5.3.4.6 Er wordt meer aandacht besteed aan de zorg voor een goede zoekfunctie op de website van de stad. Zo dient er een duidelijke verwijzing te komen naar een hoofding ‘Erfgoed’ met o.a. ‘Erfgoedprijs’, ‘Erfgoedraad’, inventarissen, documenten, foto’s, mondelinge geschiedenis relevant voor het Ninoofse erfgoed.
- 5.3.4.7 Onderbelichte (lokale) collecties worden digitaal in de kijker gezet.

5.3.5 Erfgoedhuis

Vereiste acties

- 5.3.5.1 Een (historische) ruimte of bestaand gebouw krijgt een (her) bestemming als ‘Erfgoedhuis Ninove’.
- 5.3.5.2 Dit erfgoedhuis dient de thuisbasis te worden voor de **erfgoedambtenaar**, de historische kring, een **erfgoeddepot** en indien nodig ook voor de erfgoedbibliotheek.
- 5.3.5.3 In het erfgoedhuis worden tijdelijke erfgoedtentoonstellingen georganiseerd.
- 5.3.5.4 Het belang van en noodzaak aan het erfgoedhuis met erfgoeddepot wordt bekend gemaakt bij de Ninoofse bevolking. Er wordt gericht gezocht naar een ruim draagvlak en sponsors via flyers, posters, sociale media.

Conclusie

Nieuwe tijden breken aan ook op vlak van brede erfgoedzorg. De Erfgoedraad Ninove wenst dat haar voorliggende ambitienota een oproep is om op bestuurlijk niveau meer actie te ondernemen en om effectief in te zetten op een langetermijnvisie met betrekking tot brede erfgoedzorg. Een visie die partij- en legislatuuroverschrijdend zal zijn ten bate van het welzijn van de inwoners van onze stad.

De Erfgoedraad hoopt dat met deze nota de aandacht wordt gewekt voor een duurzaam erfgoedbeleid. Het is duidelijk dat een groot aantal doelstellingen slechts kunnen bereikt worden wanneer ze steunen op een kader dat vertrekt van duurzame verbindingen met andere sectoren en maatschappelijke thema’s. De bijhorende acties kunnen echter onmogelijk door leden van een Erfgoedraad gerealiseerd worden. De som van de engagementen van erfgoedvrijwilligers mag namelijk geen vervanging worden van een ambtenaar.

Vrijwilligers kunnen hun tijd wel besteden aan **samenwerking met een ambtenaar die beschikt over deskundigheid, ruimte en tijd**. Dit zijn de voorwaarden die ervoor zullen zorgen dat ons rijk stedelijk erfgoedpotentieel de brede aandacht krijgt waarover in deze nota veelvuldig geargumenteed wordt.

Respectvol omgaan met erfgoed is respectvol omgaan met gebouwen, voorwerpen, documenten en materialen, ... Het is bekommerd zijn om het welzijn van mensen en hen effectief betrekken bij erfgoedzorg. **De aanwerving van een stedelijk erfgoedambtenaar zal hiertoe een garantie zijn en is daarom noodzakelijk.**

Ninoofse brede erfgoedzorg krijgt zonder twijfel in de toekomst meer aandacht dankzij uw steun en medewerking, ons aller grote ambitie!

Deze ambitienota werd opgemaakt mede dankzij de stemmen van lokale erfgoed supporters op Erfgoeddag 2024. De nota werd samengesteld en uitgeschreven door een tijdelijke themagroep van de Erfgoedraad Ninove: 'Ambitienota 2024' en is goedgekeurd op 10 juni 2024 door leden van de Algemene Vergadering Erfgoedraad Ninove 2019-2025.

Erik Neven,
Ondervoorzitter Erfgoedraad Ninove

Rita Scheerlinck,
Voorzitter Erfgoedraad Ninove

Foto's: Walter Bellemans, Erik Neven, Rita Scheerlinck en stadsarchief.

Onroerend Erfgoed Vierde editie prijs

Ninoofse Erfgoedraad 'prijs'
onroerend erfgoed

